

Nr 313.

Av herr **Carlson** i Herrljunga, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 76, angående tillfällig höjning av postavgifterna.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 76 till innevarande riksdag angående tillfällig höjning av portoavgifterna tillåter jag mig härom göra följande framställning.

När motsvarande förslag under nästföregående år förekom till behandling av riksdagen, uttalade såväl riksdagens bevillningsutskott som ock flera talare vid ärendets föredragning i riksdagen den åsikt, att det icke vore riktigt, att staten gjorde sig någon särskild förtjänst på samfärdsmedlen utöver normal avkastning. Om denna princip är sanning beträffande samfärdsmedlen i allmänhet, torde den i all synnerhet vara tillämplig i fråga om postverket, vilket huvudsakliga uppgift måste förbliva att förmedla tankeutbytet, såväl det, som driver hela det materiella näringslivet, som ock det mer personliga, som utgör ett av de viktigaste medlen i den andliga odlingens och sociala sammanlevnadens tjänst. Dessa milliontals postförsändelser i en ständig rörelse från den ena platsen till den andra är liksom det varma blodet i den stora samhällskroppen. För dess obehindrade cirkulation få icke läggas några otillbörliga hinder.

Med tanke på den oerhörda betydelsen av postförbindelsernas riktiga upprätthållande, samt då en enskild företagare kunde, därest han ägde driva poströrelse, missbruka dess omistlighet till att förskaffa sig oskäligen vinst, utan att säkerhet finnes, att den sköttes mönstergillt, har också staten monopoliserat postbefordringen av brev och brevkort att handhavas av dess postverk. En höjning av portoavgifterna i syfte att bereda staten inkomster utöver dem, som erfordras för postverkets ändamålsenliga skötsel, naturligen med en lämplig marginal därutöver, måste i främsta rummet bedömas ur den antydda synpunkten och då betecknas som en viktig beskattning av det fria tankeutbytet, vars vikt för all slags kultur, andlig som materiell, icke kan överskattas.

Det sagda gäller i första hand brevutväxlingen.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 132 häft. (Nr 313—314.)

Nu föreslås ju emellertid också en höjning av paketportot utöver den, som genomfördes vid förra riksdagen. Därest denna nya höjning kommer till stånd, bleve portot för ett enkilograms paket på två år höjt med 100 %, för ett paket över 1—3 kg. vikt med 80 % och för ett paket över 3—5 kg. vikt med 60 %. Att märka är då att, så länge maximivikten för ett inrikes brev är 250 gram och då korsbandsavgifterna äro så höga, som de nu äro, i dylika mindre paket i synnerligen stor omfattning innehållet utgöres av ren korrespondens, eller åtminstone är därmed nära besläktad, eller av böcker och trycksaker i den andliga odlingens tjänst. Även dessa portoförhöjningar komma sålunda att röra vid de grenar av posttrafiken, där man bör vara synnerligen varsam i fråga om avgiftspålägg.

Under de senaste dagarna har det blivit bekant, att postverkets kontanta överskott för år 1917 överstiger 9,000,000 kronor, d. v. s. nära det dubbla av det beräknade. Detta lär vara 60 % av det kapital, som är nedlagt i verket. Portoförhöjningen kan då icke betingas av dåliga affärer för postverket. Naturligtvis kan någon förskjutning till det sämre äga rum i denna lysande ekonomi, men att den skulle bli så våldsam, att fara för brist föreläge, det är väl dock alldeles oantagligt.

Även postverket har haft sina krigsvinster, det är sant, och dessa kunna bortfalla. Men det har också haft sina krigsförluster, efter vad det påvisats i miljoner. Och räknar man rättvist med dessa förhållanden, får man medge, att det ena som det andra upphör samtidigt, möjligen med den reservation, att efter ett fredsslut, när det nu blir, den avgiftsfria krigsfångepostförsändningen upphör genast och de stora transitoposterna i övrigt hastigare söka sig åter till sina normala vägar, när alla de förhållanden, som nu föranlett inkomstökning, försvinna. Inkomstminskningen skulle i så fall fortgå långsammare än utgiftsökningen i vad de bero härav.

Då jag sålunda finner, att portoförhöjningen nu icke kan påfordras för att postverket skall kunna lämna en skälig vinst, men att den står i en principvidrig strid mot postverkets uppgift att förmedla det fria tankeutbytet och eljest främja ett i dessa tider mer än eljest viktigt kulturarbete, hemställer jag,

att riksdagen måtte avslå den ifrågavarande propositionen.

Stockholm den 26 februari 1918.

Herm. Carlson.